

از همایش تا جشنواره

معنی شناسی چند واژه

● محمود معافی

اشاره

امروزه واژه‌هایی چون: همایش یا مجمع دینی، کنگره، سمینار، سمپوزیوم، گردهمایی، نشست، کنفرانس، پانل، جشنواره و همایش را زیاد می‌شنویم، می‌بینیم یا در آن‌ها شرکت می‌کنیم. گاهی هم این اصطلاحات را به جای هم به کار می‌گیریم یا غلط به کار می‌بریم. اما به راستی هرگز به معانی این اصطلاحات فکر کرده ایم؟ بد نیست معانی آن‌ها را با هم مرور کنیم.

۱۶/۱۷ ۹۱۹۲

پاییز و زمستان ۱۳۸۵

۶۰

■ همایشی یا مجمع دینی

این واژه ترجمه‌ی کلمه «Cangregation» است. در «فرهنگ انگلیسی-فارسی آریانپور» مقابل این واژه چنین آمده است: «جماعت، گردآمدگی، گردآوری، جلسه‌ی عبادت، و سازمان مذهبی». «همایش یا مجمع دینی در کشور ما انواع متفاوت دارد؛ نظیر نمازجماعت، هیئت‌های مذهبی، مراسم عبادی و سیاسی نماز جمعه، جشن‌های آیینی، سخنرانی‌های مذهبی، مجالس روضه‌خوانی، مولودی‌خوانی و...»

در «فرهنگ لغات و بستر» حداقل ۱۱ معنا برای آن ذکر شده است:

۱. جماعت گروه؛
 ۲. اجتماع افرادی که با هدف پرستش خدا و یا شنیدن موعظه‌ی دینی، دور هم جمع می‌شوند و گاهی عضو یک سازمان یا یک فرقه‌ی مذهبی هستند؛
 ۳. گروهی از افراد که به‌طور مرتب یکدیگر را به منظور خاصی ملاقات می‌کنند؛
 ۴. گروهی از پیروان یک فرقه‌ی دینی که در یک مکان جغرافیایی خاصی زندگی می‌کنند؛
 ۵. عمل دور هم جمع شدن در یک زمان خاص و یا شکل و حالت دور هم جمع شدن؛
 ۶. اجتماعات مذهبی خاصی که اعضای آن از اصول معینی پیروی می‌کنند و به آن وفادارند، برای مثال کاتولیک‌های رومی و یا اجتماع اعضای برجسته‌ی یک سازمان مذهبی؛
 ۷. گروهی از صومعه‌ها که با هم متحد می‌شوند و از نظم و معتقدات خاصی پیروی می‌کنند، مثل فرقه‌ی کشیشان ژروئیت و یا پیروان سن برنارد.
 ۸. مجموعه‌ی نوعی از حیوانات یا اشیا؛
 ۹. گردهمایی مشورتی رؤسای دانشگاه‌های انگلیس؛
 ۱۰. جلسات ارشادی پروتستان‌های اسکاتلند؛
 ۱۱. همه‌ی افرادی که در یک محله زندگی می‌کنند و تابع یک کشیش محلی هستند.
- در «فرهنگ بزرگ سخن» زیر نظر دکتر حسن انوری (۱۳۸۱)، این واژه چنین معنی شده است: «دور هم جمع شدن کسانی در جایی برای انجام امری». «کنگره و گردهمایی نیز از دیگر معانی مشابه آن است.»

■ کنگره

این واژه ترجمه‌ی کلمه‌ی «Congress» است. در فرهنگ انگلیسی-فارسی آریانپور، این واژه چنین ترجمه شده است: «کنگره، انجمن، مجلس، مجمع، اجتماع، مجلس قانون‌گذاری آمریکا». در فرهنگ لغات وبستر نیز چنین آمده است:

۱. جمع شدن افراد به دور هم و یا گردهمایی افراد برای هم‌اندیشی؛
۲. گردهمایی سران کشورها و یا وزرای امور خارجه، سفرا و نمایندگان دولت‌های خارجی برای بحث و گفت‌وگو و تصمیم‌گیری در مورد مسائل بین‌المللی، برای مثال کنگره‌ی وین و یا مجلس کنگره‌ی آمریکا که اجتماعی از نمایندگان ایالات گوناگون است.
۳. سازمانی که به منظور تحقق اهداف معینی و توسط نمایندگان گروه‌های ذی‌نفع طراحی شده است، برای مثال انجمن اولیا و مربیان که جلسات ماهانه و سالانه دارند؛
۴. گردهمایی خاص اعضای یک گروه (برای مثال وکلای دادگستری)، و نشست اعضای

کنگره

هم بعد ملی دارد
و هم بعد بین‌المللی
میزان مشارکت
در کنگره‌ها
بیش از سمینارهاست
به‌طور کلی
جنبه‌ی سیاسی آن
بر سایر جنبه‌ها
می‌چربد

۱۶/۱۷

پاییز و زمستان ۱۳۸۵

۶۱

یک حزب و یا یک انجمن (برای مثال هفتاد و یکمین نشست جمهوریخواهان). فرهنگ بزرگ سخن آن را چنین معنی کرده است: «گردهمایی گروهی به منظور بحث درباره‌ی موضوعی علمی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی و مانند آن‌ها». کنگره هم بعد ملی دارد و هم بعد بین‌المللی. میزان مشارکت در کنگره‌ها بیش از سمینارهاست. به طور کلی جنبه‌ی سیاسی آن بر سایر جنبه‌های می‌چربد.

■ سمینار

در فرهنگ انگلیسی - فارسی آریانپور، «Seminar» این گونه ترجمه شده است: جلسه‌ی بحث و تحقیق در اطراف یک موضوع، کنفرانس، دوره‌ی جلسات بحث و تحقیق، و محل ملاقات و جلسات بحث و گفت‌وگو. در فرهنگ وبستر نیز چنین آمده است:

۱. گروهی از دانشجویان دوره‌های پیشرفته که زیر نظر استاد خود روی یک موضوع تحقیق می‌کنند و حاصل مطالعات خود را به صورت گزارش، سخن‌رانی و یا بحث و گفت‌وگو به اطلاع یکدیگر می‌رسانند؛

۲. یک دوره‌ی درسی در سطح پیشرفته؛

۳. برنامه‌ی گردهمایی؛

۴. مکانی برای گردهمایی؛

۵. گردهمایی با هدف بحث و ارائه‌ی اطلاعات.

در فرهنگ بزرگ سخن، این واژه چنین تعریف شده است:

«مجموعه سخن‌رانی‌هایی که درباره‌ی موضوعی خاص در مدتی معین و مکانی مشخص ایراد می‌شود. سمینار در مقایسه با گردهمایی یا همایش دارای بعد ملی بیشتری است.

■ سمپوزیوم

در فرهنگ انگلیسی - فارسی آریانپور، «Symposium» این چنین ترجمه شده است: «مجلس مذاکره‌ی دوستانه، مقالات گوناگون درباره‌ی یک ضیافت، تهیه‌ی مقالات گوناگون درباره‌ی یک موضوع، مجموعه‌ی عقاید درباره‌ی یک موضوع، و بحث و تبادل نظر.» در فرهنگ لغات وبستر نیز چنین آمده است:

۱. گردهمایی‌های افراد یا گروهی که هدف آن مبادله‌ی آزاد افکار و عقاید است؛

۲. نوعی همایش که در آن چندین سخن‌رانی نظر خود را در زمانی کوتاه و در ارتباط با یک موضوع خاص بیان می‌کند؛

۳. مجموع نظرات افراد درباره‌ی یک موضوع خاص که فردی آن‌ها را جمع‌آوری و به طور دوره‌ای منتشر می‌کند.

در فرهنگ بزرگ سخن، معنی این واژه چنین آمده است: «گردهمایی گروهی از متخصصان به منظور بررسی یک موضوع خاص علمی.»

به نظر می‌رسد، برخلاف موضوعات مطرح در سمینارها و یا همایش‌ها، مسائل مطرح در سمپوزیوم بعد تخصصی‌تری دارد. برای مثال سمپوزیوم جراحی مغز و یا سمپوزیوم غنی‌سازی اورانیوم.

■ گردهمایی یا همایش

در فرهنگ انگلیسی - فارسی آریانپور، «meeting» چنین ترجمه شده است: «مقالات، اجتماع، انجمن، جلسه، جمع و تالاقی.» در فرهنگ لغات وبستر نیز چنین آمده است:

۱. عمل و یا فرایند دور هم جمع شدن افراد به صورت اتفاقی و یا برنامه‌ریزی شده؛
۲. سازمانی که کنترل و نظارت دائمی چیزی را برعهده دارد؛
۳. اجتماع افراد برای خدا؛
۴. همایش پیروان یک دین در مکانی خاص به قصد عبادت؛
۵. انجمن دوستان و یا طرفداران یک موضوع خاص، برای مثال دوست‌داران محیط زیست؛
۶. اجتماع اعضای یک صنف، برای مثال صنف ناشر؛
۷. محل ملاقات نجاران و بنایان.

در فرهنگ بزرگ سخن، این واژه چنین تعریف شده: «اجتماع گروهی از افراد به منظور دیدار، مشورت، بحث و تبادل نظر یا تصمیم‌گیری.»

■ نشست

در فرهنگ انگلیسی - فارسی آریانپور، «Session» این‌گونه ترجمه شده است: «جلسه، نشست و مجلس.» در فرهنگ لغات وبستر چنین ترجمه شده است: «جلسه‌ی سازنده و کاری یک گروه، برای مثال مجلس شورای یک کشور، و یا جلسات مرتب اداری که ممکن است به صورت روزانه و هفتگی برگزار شود.» در فرهنگ بزرگ سخن نیز چنین آمده است: نشستن چند نفر در یک‌جا برای گفت‌وگو، گردهمایی، معاشرت، سکونت. جلسه‌ی شب شعر و یا مجلس قصه‌خوانی، از انواع نشست‌های ادبی محسوب می‌شوند.

■ کنفرانس

در فرهنگ آریانپور، «Conference» چنین ترجمه شده است: «مشاوره، کنکاش، گفت‌وگو، مذاکره، مقایسه و تبادل نظر. در فرهنگ لغات وبستر نیز نزدیک به نه معنی برای آن

برخلاف
موضوعات مطرح
در سمینارها
و یا همایش‌ها
مسائل مطرح
در سمپوزیوم
بعد تخصصی‌تری دارد
برای مثال
سمپوزیوم جراحی مغز
و یا سمپوزیوم
غنی‌سازی اورانیوم

زمان خاصی که به بزرگداشت فرد برجسته‌ای و یا رخداد مهمی اختصاص داده شده جشنواره است

۱۶/۱۷ ۹۱۹۲
پاییز و زمستان ۱۳۸۵

۶۴

ذکر شده است:

۱. عمل مشورتی افراد با یکدیگر با هدف مبادله‌ی افکار، عقاید، بحث، گفت‌وگو و کنکاش در ارتباط با یک موضوع خاص؛
 ۲. نظرخواهی از یک فرد و یا یک گروه در ارتباط با موضوع و یا موضوعات خاص؛
 ۳. گردهمایی نمایندگان ملت‌های مختلف به منظور بحث روی مسائل بین‌المللی و با هدف تدوین یک خط‌مشی مشترک؛
 ۴. گردهمایی اعضای دو مجلس قانون‌گذاری، برای مثال مجلس شورای اسلامی و مجلس خبرگان رهبری؛
 ۵. ملاقات اعضای یک جناح از مجلس که به حزب خاصی تعلق دارند؛ به منظور اتخاذ رویه‌ای مشترک؛
 ۶. اجتماع نمایندگان مؤسسات آموزشی و ورزشی، برای مثال ناشران کتاب‌های آموزشی و یا نمایندگان انجمن‌های رزمی کار؛
 ۷. همایش واعظان دینی در یک کشور به منظور بحث در مورد مسائل مشترک، برای مثال مبلغان کلیسا؛
 ۸. اجتماع نمایندگان شرکت‌هایی که در یک حوزه‌ی خاص فعالیت دارند، با هدف تدوین خط‌مشی مشترک، برای تولید تولیدکنندگان مواد پتروشیمی؛
 ۹. ارائه‌ی نتایج مطالعه در یک موضوع خاص توسط گروهی از دانش‌آموزان و با نظارت معلم مربوطه.
- فرهنگ بزرگ سخن آن را چنین شرح داده است:
۱. مجموعه مطالبی که کسی یا گروهی درباره‌ی موضوعی خاص و به صورت سخن‌رانی بیان می‌کنند؛
 ۲. سخن‌رانی؛
 ۳. گردهمایی و دیدار عده‌ای در یک جلسه برای بحث درباره‌ی موضوعی.

■ پانل

در فرهنگ آریانپور، حداقل ۲۵ معنا برای «Panel» ذکر شده است؛ از عرق‌گیر اسب‌بگیرید تا نرده‌ی حائل، اعضای هیئت منصفه، و فهرست افرادی که برای انجام خدمتی آماده شده‌اند. در فرهنگ لغات وبستر نیز چنین آمده است:

۱. برنامه‌ای که شامل فراخوان افرادی به عنوان داور و حکم در یک موضوع خاص است.
۲. فهرستی از افرادی که برای انجام یک خدمت (مشاوره‌ای، تحقیقی) دعوت شده‌اند.
۳. گروهی از افراد متخصص و ماهر در یک حوزه‌ی علمی و یا حوزه‌های متفاوت که برای بحث پیرامون یک موضوع دعوت شده‌اند. برای مثال، اگر موضوع رشد بی‌رویه‌ی جمعیت باشد، از افرادی در حوزه‌ی جغرافیا، اقتصاد، جامعه‌شناسی و یا مذهب می‌توان دعوت کرد. این افراد ممکن است که دلایل خود را بر له و یا علیه این موضوع ارائه کنند، و یا ابعاد مسئله را از زوایای متفاوت شرح دهند.
۴. برگزاری پانل بحث شیوه‌ای است که در تلویزیون و یا رادیو رواج دارد. در این شیوه از سه

نفر و یا بیشتر به عنوان مهمان دعوت می‌شود تا درباره‌ی یک موضوع بحث کنند.

۵. افرادی که به عنوان نمونه، از یک گروه جمعیتی خاص در زمان‌های متفاوت انتخاب می‌شوند تا در ارتباط با یک موضوع خاص مورد نظر سنجی قرار گیرند.

۶. بررسی نگرش‌ها و عقاید افراد با استفاده از شواهد عینی.

در فرهنگ بزرگ سخن این واژه چنین شرح داده شده است: «گروهی از افراد که برای بحث یا داوری درباره‌ی موضوعی گردهم می‌آیند، مانند پانل جراحی کنگره‌ی دندان پزشکی.»

■ جشنواره

در فرهنگ آریانپور، «Festival» چنین ترجمه شده است: جشن، سور و شادمانی. در فرهنگ لغات وبستر نیز چنین آمده است:

۱. زمان برگزاری جشنی خاص که معمولاً با یک سلسله مراسم و آداب خاصی همراه است و امکان دارد، مذهبی، اجتماعی، هنری، فرهنگی و یا تاریخی باشد. برای مثال، جشن میلاد رسول اکرم (ص)، جشن انقلاب، جشن خرمن یا گندم، جشن هولی در هند و یا جشن فانوس در چین.

۲. زمان خاصی که به بزرگداشت فرد برجسته‌ای و یا رخداد مهمی اختصاص داده شده است.

۳. برنامه‌ای از رخداد‌های فرهنگی، همراه با معرفی آثار بهتر در یک شاخه‌ی ادبی یا هنری که هر سال و یا هر دو سال به مدت دو یا سه روز و یا یک هفته برگزار می‌شود؛ مثل جشنواره‌های فیلم، تئاتر، تصویرگری، عکس یا جشنواره‌ی انتخاب کتاب یا مطبوعات.

هدف‌های این جشنواره‌ها عبارت‌اند از:

● ارائه و تبیین سیاست‌ها، هدف‌ها، برنامه‌ها و انتظارات سازمان یا نهاد برگزارکننده در حوزه‌ی تولید آن نوع آثار؛

● فراهم آوردن امکان تبادل نظر و تجربیات میان اندیشمندان، صاحب‌نظران و پدیدآورندگان آثار در راستای تدوین راهبردها و استانداردهای تولید اثر مناسب؛

● شناسایی شاعران، نویسندگان، تصویرگران، ناشران، هنرمندان برتر شاخه‌های گوناگون در حوزه‌ی تولید.

از جمله‌ی این جشنواره‌ها، جشنواره‌ی انتخاب کتاب‌های برتر آموزشی «دفتر انتشارات کمک آموزشی» معاونت پژوهشی وزارت آموزش و پرورش است که برای:

● بهبود کیفیت کتاب‌های آموزشی از بعد محتوایی و تصویرگری؛

● قدردانی از زحمات نویسندگان، تصویرگران و ناشران؛

● معرفی آثار برتر در زمینه آموزشی و تصویرگری.

در جشنواره‌ها ممکن است که نمایشگاهی از آثار فرهنگی، هنری و یا کشاورزی برای مدعوین نیز تدارک دیده شود.

در فرهنگ بزرگ سخن این واژه چنین تبیین شده است: «مراسم معمولاً فرهنگی، هنری و یا علمی که به منظور بزرگداشت یک شخصیت یا رویداد، و شناساندن آثار هنری و مانند آن‌ها برگزار می‌شود.»

پانل
جلسه‌ی
داوری
درباره‌ی
یک موضوع
خاص است

۱۶/۱۷ ۹۰۱۷

پاییز و زمستان ۱۳۸۵

۶۵

■ جمع‌بندی

۱. به طور کلی، اصطلاحات همایش، گردهمایی و سمینار، مفاهیمی نزدیک به هم دارند.
۲. مجامع دینی انواع متفاوتی دارند و اصطلاح مناسب برای هر یک از این مجالس، به هدف جلسه بستگی دارد.
۳. کنگره، اجلاس و یا مجمع هم‌اندیشی، به یک موضوع خاص، سیاسی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و یا بین‌الدولی می‌پردازد. کنگره‌ها معمولاً جنبه‌های بین‌المللی دارند و بهتر است از این اصطلاح زمانی استفاده شود که مشارکت افرادی از همه‌ی استان‌ها و یا نمایندگانی از کشورهای منطقه، قاره و یا جهان فراهم شده باشد. مسائلی که در کنگره‌ها مطرح می‌شوند، هم دارای ابعاد ملی هستند و هم دارای ابعاد بین‌المللی.
۴. سمینار، جلسه‌ی بحث و تحقیق در اطراف یک یا چند موضوع اصلی و یا چندین موضوع فرعی است که معمولاً ذیل موضوعات اصلی طبقه شده‌اند. در حاشیه‌ی سمینار ممکن است پانل بحث و گفت‌وگو و نمایشگاه کتاب نیز برگزار شود. عمومیت موضوعات مطرح در سمینار بیشتر از همایش یا گردهمایی است.
۵. سمپوزیوم، همایش یا سمیناری است که در آن، موضوعات تخصصی تری مطرح می‌شوند؛ موضوعاتی که فهم آن‌ها برای افراد سایر رشته‌ها دشوار است؛ مثل سمپوزیوم جراحان مغز.
۶. همایش یا گردهمایی جلسات ارائه‌ی مقاله درباره‌ی یک موضوع خاص است. عمومیت همایش، در مواردی از سمینار کمتر است.
۷. کنفرانس، جلسه‌ی بحث و گفت‌وگو و مشورت درباره‌ی یک موضوع برای دست‌یابی به یک راه‌حل مورد توافق است.
۸. پانل جلسه‌ی داوری درباره‌ی یک موضوع خاص است. داوران معمولاً افرادی متخصص هستند که در یک حوزه‌ی علمی یا حوزه‌های متفاوت اما مرتبط به موضوع اصلی، دارای ایده و نظر هستند.

۱۶/۱۷ ۹۱۹۶

پاییز و زمستان ۱۳۸۵

۶۶

◀ منابع

۱. فرهنگ دانشگاهی انگلیسی-فارسی آریانپور، جلد اول و دوم (۱۳۵۸). انتشارات امیرکبیر. تهران.
۲. فرهنگ بزرگ سخن (۱۳۸۱). زیر نظر دکتر حسن انوری. انتشارات سخن. تهران.
۳. طرح سامان‌بخشی کتاب‌های آموزشی (۱۳۸۴). دفتر انتشارات کمک‌آموزشی، سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی. تهران.
4. Webster's Third New International Dictionary, Merriam, Webster Inc publishers Springfield, MALLO2.

۱۶/۱۷ ۹۰۱۹۳
پاییز و زمستان ۱۳۸۵

۶۷